

BIBLIOTEKA

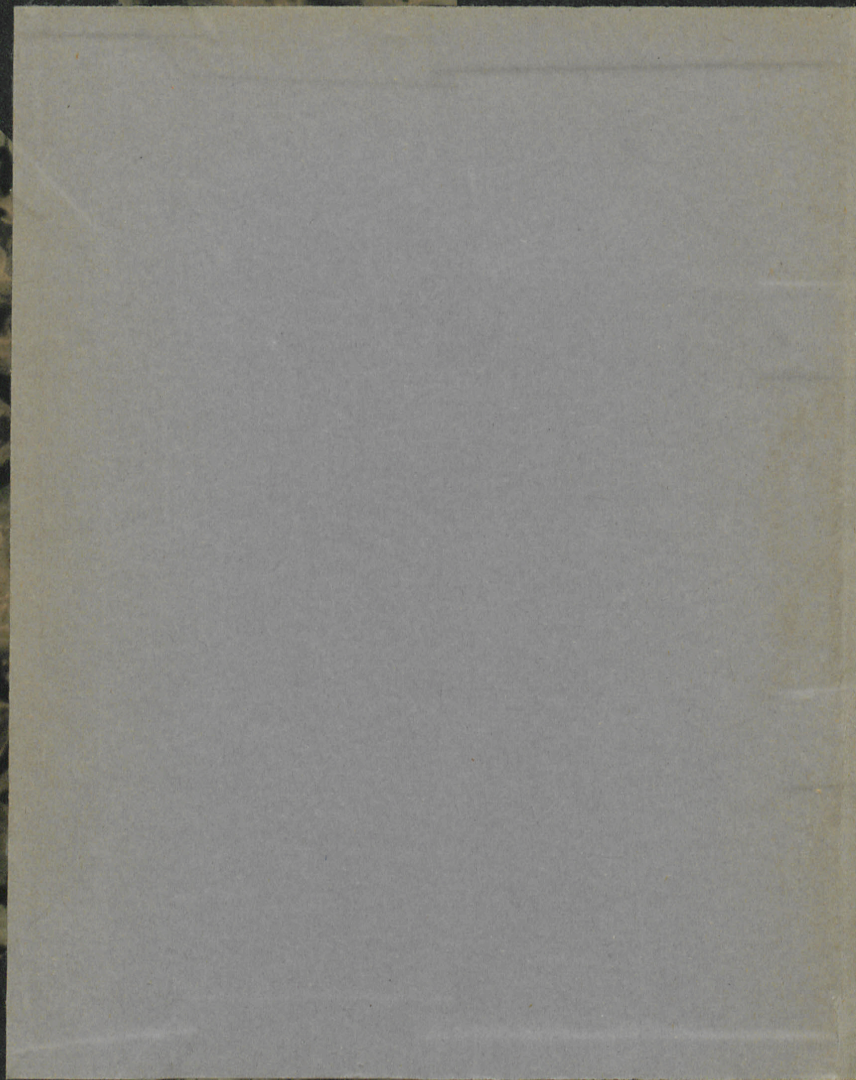
Zakł. Nar. im. Ossolińskich

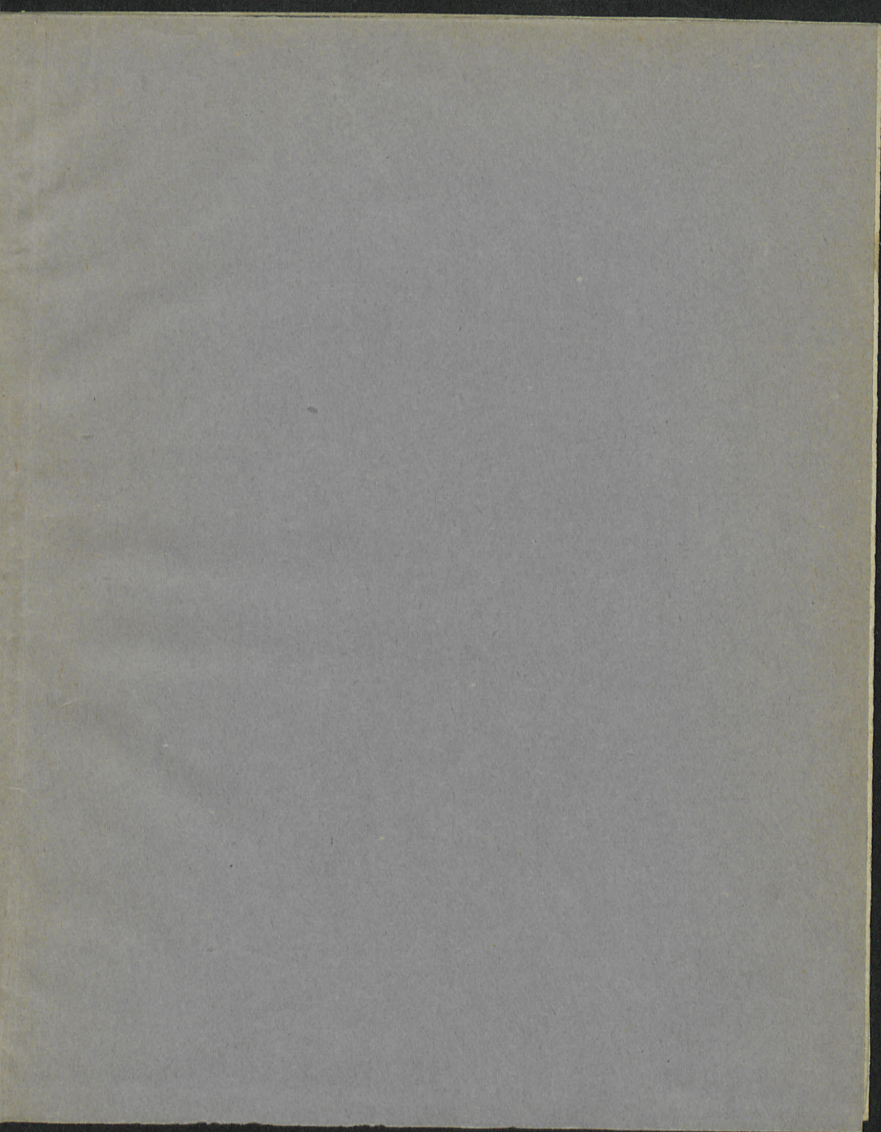
XVII

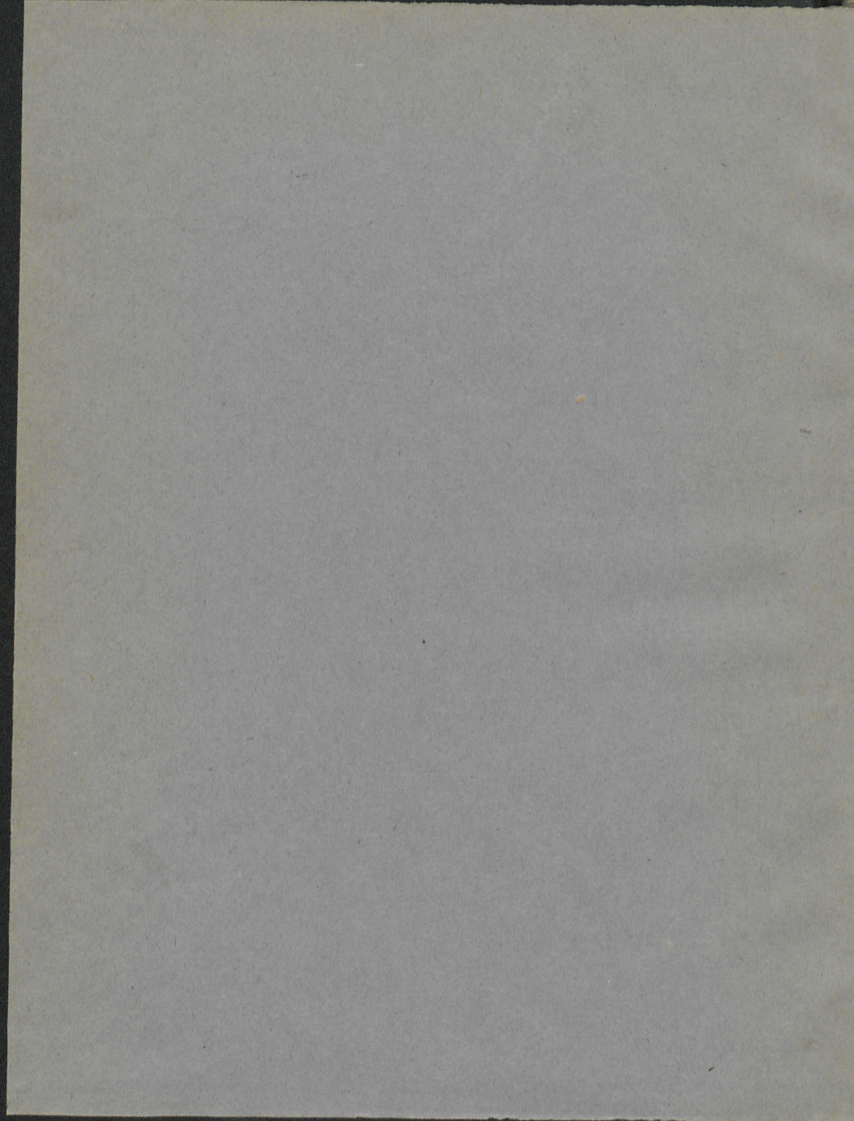
531

SKARGA
WSIADANE NA WOYNE
KAZANIE

15598

XVII - 531 - III

Wśiádáne ná Woynę Kazánie.

*Vertente anno, eo tempore quo solent Reges ad bella
procedere, misit David Ioab & seruos suos. &c.*

2. Reg: II.

NA potrzebne y spráwiedliwe woyny / drugdy sámí Krolowie osobámi swoemi iáda / drugdy ie przez Woiewody swoie ábo Wodze woyska odpráwuiá / wedle roztropności y czasu y potrzeby. Moyses przez Jozuego / y inne swoie stárze / bitwy odpráwował; á Dawid málo nie ná káždy sam byc chciál. Raz mu sie to nie dobrze powiodło / iz go málo obrzym ieden Jesbibenob nie zabil / by go byl Abisái nie obronił. Já czym spzysięgli sie żołnierze iego / mowiac: Nie poydziesz iuz nigdy z námi ná woynę / ábys nie zgásil świece Izráelskiej. A drugi raz gdy sie z żołnierstwem swoim do woyská brał: rzekł mu lud wszytek: Nie poydziesz: Bo choć my wciéczem / y choć połowice nas pobija / ná to dbác nie beda: Ty sie sam zá dziesięc tysięcy liczysz. Miedzy Chrześciánskimi pány / Cesarz Theodosius mnieyszy / y Honorius y Justinianus y inni / nigdy sámí ná woyny nie iezdzili / ále przez Woiewody swoe / Stilikoná / Aëciusá / Belisariusá / Narsessá y inne / szczęśliwie wszytko odpráwowali. A Theodosius wiecszy y Heráclius y inni Krolowie y Cesarze / żadney wypráwy wojenney nie opuścili / y osobámi swoimi bitwy zwodzili. Tákze y innych wiele. Wszytek ten rozmysł ná roztropnośći y baczeniu dobrym záwiśł. Lepiej podobno gdy dla niebezpieczeństwa sámí Krolowie nie iáda: ále gdy ábo potrzebá wyćiska / ábo miłosc wielka wyciąga / iz zá lud swoy Krolowie

Exod: 17.
Num: 31.

2. Reg: 21.

2. Reg: 18.

Baronius Tom: 5. 6. &c.

lowie zdrowia nie żalnia / y ten swoy Krolewski wrzad przez sie sami odprawia : iest wielce co chwalić / y za to dzieki wielkie oddawać / y miłości y posłuszeństwa ku Panu przy czyniać. A iż tak P. Bog Krola y Pána nášego M. spiera wil iż sam osoba swoia na te woynie Jflanteka w imie Bc ze puszcza sie / y zdrowie swoje páńskie w niebezpieczność kładzie : oddałem mu káplami zold y słuźby naše na woynie powinne. To iest / ofiary przeswiete y modlitwy / proroc two y błogosláwienstwo. Bo te sa káplánskie powinności na te taka wyprawe / poźyteczne w Bogu / dziełne y zwoy czayne / y w piśmie s. opisane sa.

1. Reg: 7. Ofiarował Sámuel káplan za lud swoy bárańka Pá nu Bogu / gdy z Filistinami bitwe zwięsc miał. y mowi pi smo : Gdy Sámuel ofiarował zertwe Panu / a Filistinowie zaczęli bitwe przeciw Jsráelowi : P. Bog gromy na nie pu scił / z wielkim grzmotem / y zastrąsł / y byli pobici od Jsráelczykow. Tak wiele przemogła ofiara ona bydleca. A coź nášá ktora ma w sobie ciało y krew odkupiciela nasze go : Modlił sie Moyses gdy Jozue z nieprzytacielem bitwe skoczył : reku iego podniesienie / wygranie dawalo / spuszcza nie ich / wtracalo. A coź gdy koscioł wšytek przez Chrystusa / z podniesieniem reku iego na trzysu prosi / iáto tákiego po sřednitá máiac / zwycięstwa nie wprosi : Pan Bog bez ká planow na woynie ludowi swemu wychodzić nie kazal / aby woyská wšytkiego modlitwami swemi bronili / y trabami o nymi nieprzytacieła strąsili / y słowy mocnymi do mestwoá żołnierze zapalali / y serca ich przytomnościa Bostkiey po mocy wweselali. Josaphát z káplany spiewaiać wielkie zwycięstwo otrzymał. y inni naboźni krolowie y wodzowie nawyźszy / ta sie nádzieia modlitew koscielnych na woynie wspierali. Przetoź dufajcie Panu Bogu swemu na tey wy prawie. Bo káplánskie ofiary y modlitwy wšytkiego koscioła nie tylo tey Korony / ale y innych Katholicckich stron za was nigdy nie wstana. Proroc two
- Exod: 17. Modlił sie Moyses gdy Jozue z nieprzytacielem bitwe
- Deut: 20. planow na woynie ludowi swemu wychodzić nie kazal / aby
2. Paral: 20. woyská wšytkiego modlitwami swemi bronili / y trabami o

Proroctwo też káplanow Boga wáskiego moze wam wielkie serce czynić. Ludzka dworność y teskliwość bázdo by ráda przysle przypadki wiedziála. Pogámie nigdy bez wrozkow swoich y proroctw od káplanow / y pytania o powodzeniu / nie sli ná woynie. y rozmáicie ie czarci do ktorych sie vćietáli / osukawác byli zwykli / sámi niewiedzac nic pewnego / chyba by im byl P. Bog wiedziec iáka prawde dopuścił. A śmiecie sie z nich Izaiasz y Ezechiel / niewiádomość im y kłamsstwo zádáiac: Stánał práwi / krol Bábiloniski ná rozstániu dnu drog / wrozet sukúiac / strzaly mieśal pytał sie báłwanow / rádzil sie ofiar. Stoi z swemi wieśczkami y czarownikmi ktorzy ná gwiazdy pátrza / y miesiace licza / aby z nich to co bedzie opowiedzieli. Lecz sie estáli iáko stoma / ogien ie popalił. Ták y Juliana Apostáte osukáli Philo-
sophowie y czarownicy y czarci tego / zwyciestwo mu obie-
cuiac tam gdzie y sam zginá / y woysko we zlym bázdo rá-
zie wwiezil.

Ifai: 47.
Ezech: 21.

Cedr: in copen.

Baron: Tom: 4.

Lecz wierni w stárym y w nowym zakonie / te teskność y dworność gásiłi / prawdziwymi prorocti swemi / gdy ná woynie sie wybieráli / w Bogu ktory sam wśytko wie / y v ktorego wśytko jest nim sie sstanie / nádzieie máiac / ktory świetym swoim káplanom kiedy chce rzeczy przysle ozná-
muie / á osukác nie moze. Ták Dawid záwzdy káplanow ná woynie idac pytał y Ephod przykládác kázal. Ták sie Jo-
záphac rádzi Elizeusá y Micheasá / y imi ktorzy sie ná pra-
wdzie slug wiernych Bozych / ktorey v P. Boga sukáli o-
mylic nie mogli. W nowym zakonie Theodosius wielki Ja-
ná sie onego Pustelnika rádził y pytał / y zrozumia wśy pra-
wde y powodzenie / wielkim sercem ná nieprzyacioly iá-
chal. S. Benedict powiedzial Totili / co sie z nim ná woyn-
ách dziać málo.

1. Reg: 30.

3. Reg: 22.

4. Reg: 3.

Baron: Tom: 5.

Alle to nie jest pospolity dar áni ordinarium talentum,
przy nas káplaniech wáśyich / chyba z osobliwosci obáwte-

na iakiego Bostkiego do iednego ktoregoby sobie P. Bog
na takie prorocstwo obral / w ten czas kiedy sam chce. My
kapłani kościoła swietego mamy prorocstwo pospolite y
od P. Boga dane / y nauke na tektnosć wasze / gdy sie o po-
wodziemiu na wojnie pytacie / ktora taka jest: Co P. Bog
ma czynić o tym sie dwornie nie pytac / bo to tobie potrze-
bno nie jest / mowi Medzec / czyn to coć Pan Bog rozka-
zal / y o tym myśl twoie zabawiaj. Czyń co dobry rozum
y potrzeba wyciąga: a ostátet y powodzenie wszytko Pánu
Bogu odlecaj. Jáko Joáb on mowil: Wojujemy y czynimy
o lud náš / y o miásto Boga nášego: a Pan Bog uczyni to
co dobrym jest / abo to co mu sie podoba. Toż y dru-
gi mowil: Opátrzywszy wszytko czego do bitwy potrzeba:
potkamy sie meźnie z tymi ktorzy na zgbue naše przyszli: a
iáko wola bedzie na niebie / niech sie tak stanie.

Miemy dwu niebieskich na te wojne wodzow / to jest /
spráwiedliwosć y nabozeństwo; a wszytko sie nam powie-
dzie. Ci dwa Woiewodowie niech spráwuią woyská wa-
sze / a Pan Bog nápełni was weselem / y da zwyciestwo re-
kom waszym. A iż spráwiedliwosć idzie z wami / gdyż nie-
tylo spráwiedliwa / ale przymusona na obrone wojne ma-
cie: prorokować wam o szczesćiu y o powodzeniu dobrej
mysli dáwać nie przestaniem. Jáko iásne jest niebo / tak iá-
sna jest krzywda wasza przed Bogiem y ludźmi od tego nie-
przyaciela / ktory pierwey krolestwo Szwedzkie Pánu ná-
szemu / synowcowi swemu / wydarł / wiary poprzysiężonej
iáko poddány y porucznik nie dotrzymal / towárzyse swoje
do rzadzenia páństwa onego iemu przydane pozabiał / ná-
krew swoje y Pána swego reke podniósł / woysko przeciw iez-
mu postáwil / krew wiela ludzi niewinnych rozlał. Potwa-
rzy ná Pána swegó dziwne wlozył y poddánych iego Szwe-
dow / iáktoby żołnierze Krola pána nášego mieso ludzkie y
dzieci iedli / iáktoby je dla religiey wszytkie wygubić miał / iá-
koby

Ecl: 3.

2. Reg: 10.

1. Mach: 3.

Koby nikomu słowá nie dotrzymał / á iż sam Krol Szwedzki y Polski umárł / y sámi Polacy opánowác Szweceya chcieli. Co z iákim wstydem y złościá rozstawiał / niebo sie y ziera mia dżiwnie. Jáko wżdy tym potwarzom głupi y niebáczni wterzyć śmieli / znáiac Páná swego przyrodzonego dobrym / swietyym / y láskáwości pełnym :

Ná tym dosyć nie miały / á Páná rolasnego z iego Krolestwa oyczystego y dziedzicznego y synowcá swego wyrzuciły : śmiał sie tárznać ná dom y komore Krolestwa Polskiego / ná Tflantśka ziemie / żadnego opowiadánia wojny wedle cnego zwyczáiu rycerskiego nie czyniac / gdy sie nié nie spodział á zamki nieostrożne stały / práwá do Tflant nietylko słusznego ále y wymyślonego (bo y teraz wymyślic go nieumie áni może) nie máiac : zamki y dzierzawy Krolestwa Polskiego y W. X. Lit : pobráł / krew ludzka rozláł / żołnierze pozábijał / w niewola wiele niewinnych zápedził / káplanom niezbroynym / niewolniki ie czyniac y ná wygnánie zásyłáiac / y kóściołom Bożym nie przepusćil / mowiac : Papiestwo wykorzenie / á Polaki z Tflant wypłosyć mam wola / y ná tom przybył. Ktoż cie wżdy posłał : Ktoć ták sumnienie rozprzestrzenił / iż ná niewinne niecz swoy ostrzyż / iż cudze bez práwá żadnego sárpaś : Sam piekielny mistrz / ktory meżoboyca był od poczatku /

Ioan: 8.

tęgo cie náuczyl. Boże dayci w pámiétanie á wyrwi cie z ręki y z tákich grzechow y niewoley iego. P. Bog ktory tákich złości y krowie rozlámania zákázał / pomocá wáśná ná czáręty iego bedzie / duszycie mu y spráwiedliwosci swoiey.

Jedno drugiego wodzá słuchaycie / to iest / Diabozęńśwa. Bozycie sie Páná Boga zástepow / ktory w swoich rękú zwycięstwo nosi / ktory iednym kiniem swoim zwycięstwa dáie / ktory podczas odwloczy spráwiedliwosc swoie / á dla grzechow ludu swego / moc dáie y zwycięstwo luźpiezcom niespráwiedliwym / áby y grzechy swoich slug w

karał

Prou: 1.

Karal / y hårde á wydsieráczé y złości swéy dusájacé wyžšey
podmózšy / okrutniey rostráčil / áby šezesćie glupich kto-
rzy ná odmiennosći iego nie pátrza / iáko Písino mowí / zá-
tráćilo ie. Jesli grzechy pokuta przystoyna z sercá swégo
wyrzucicie / weyžrzy P. Bog ná spráwiedlivosć wáše / y od-
kosćiolá y synow swoich oddali sromote / y wielkie imie swo-
ie y kosćiolá swéę Kátholické^o wyniesie / iz poznáia co to
Bog Kátholickéy / y iáko swoich bronić á bluźnierce niesprá-
wiedliwe ponižáć umie / ktorzy nie temu Bogu práwemu /
ále síle y smiáłości swéy y dyabelskim prorokom / y czárom
swoim dusáia / á w ták niespráwiedliwey woynie dusáć prá-
wemu Bogu ktory im tákich złości zákázuie nie moga / y
odwrocone od niego serce mieć musá.

Deut: 20.

z. Par: 20.

Num: 6.

Deut: 20.

Num: 22.

Num: 6.

Eccle: 36.

A iz nie tylo ofiar / modlitew y proctwá / ále y blogo-
sláwienstwá ná te wypráwe od nas káplánow swoich cze-
kacie: súsnié to czynicie. Bo P. Bog w zákonie rozkázal /
áby káplani woysku ludu iego ná woynie idacemu / blogo-
sláwili / y wielkie serce ná nieprzyaciela czynili / á bojáźń
od nich oddaláli / Boska im pomoc y reke obieciuiac. Wzy-
wáć / práwi / imienia mego káplani ná syny Isráelá beda /
á ia im blogo sláwić bede. A w zákonie przyrodzonym po-
ganie o swoich báłwochwálskich káplánách to trzymáli: iz
im swoim blogo sláwienstwem pomoc ná woynie dáć mo-
gli / ich nieprzyaciela przeklináiac. A mowil krol ieden
Pogáński do czarowniká swégo: Wiem iz komu ty blogo-
sláwiš / bedzie blogo sláwiony / y przekletý bedzie ná kogo ty
przeklectwo wypusćiš. Co on omylnie rozumial o falszy-
wych slugách šacáńskich: to wy o prawdziwych slugách y
posláncách Božych bez omyłki zá przywileiem káplánom
od Boga dánym / nabožnie wierzyćie: iz gdy oni ná wá-
mi imienia Boskiego y pomocy wzywáia / P. Bog wam
sam blogo sláwi / iáko sam obiecal / gdy mowić y woláć z
Medrcem do Pána Boga bedziećie: Wedle blogo sláwienst-
stwá

stwą Aaroná czyn Pánie ludowi twemu. Tíech Prorocy
tvoji w prawdzie sie wíseza.

Jam nie íest ták smíály ani hárdy / ábych to blogoslá-
wíenstwo sam tylo dáwał / ále ie wam dáie y nawyžšy Ká-
plan / y wšyscy tego krolestwa Biskupi / zwlášeza Primás
J.M.X. Arcybiskup Gnieźnienski / ktory o to Processy swoje
po wšytkim krole stwie z modlitwami perwnemi rozestál. y
tē tu przytomny Wileński pásterz wáš / y wšytek kóšciol Ká-
tholicki rece swoje do Boga zá was podnosi / boiac sie o zel-
žywošć imienia Kátholickiego y wykorzenienie wiáry s. z
Isłantckiego pánsťwá / ktore sie iuž málo przez te nieprzyia-
cioly Božé nie skončylo : boiac sie áby heretyk nie rzekł ; á
gdšiez Bog ich Kátholicki : mech im pomože / mech ie
wybawi / puščajiac násmiewiská ná Boga y Pána zaštes-
pow / ktorego my chwalim y iemu služym. A my do niego
wolamy : Tíe zapomni Pánie slow nieprzyiáciol twoich /
hárdosć tych ktorzy cie mienawidza podnosi sie záwždy.
Mamy po sobie wšytkich dobrych žyczliwošć / y sámí cnote
miluiacy przeciwnicy w wierze / widza iásna iáko slonce krzy-
wde náše / y práwie reka mácáia ciemnošći y zlošći niespra-
wiedliwych nieprzyiáciol nášych.

Vžyie ná to blogosláwíenstwo slow Božych przez vsta-
Bálaámá onego pušczonych / y w iego wárgi wložených /
z blotá zloto brác bedziem / sercem sie iego zlošliwym y bá-
wochwálštim bžydzac / á slowá Božé blogosláwíenstvá
ktore on mowíc musíal / ná was kládac. Schylčies teby
glowy / iuž ták začynam. Ná wysokíey gorze Phásga /
y ná wierzchu wšedlošty mory Phogor; ná Kátholickíey o-
poce y gorze / o ktorey písal Isáias / stoiac / á w Duchu ná
oboz wáš pátrzac / ná miásto ruchome / ná rynki y vlice no-
šitelne / widzac ie mowie : O iáko piekne tabory y namioty
ludu Božego.] Pieknyš obozie náš nietylo przypráwa wo-
ienna / mežnym rycerstwem / mocna iezda / y čierpliwa á

Pfal: 73.

Ilaia 2.

Num; 24.

śmiála piechota: ale y Krolowśka obecnościa / ktora w nim
iáto najaśnieyśa gwiazda świeci / y woysko wśytko ozdab-
bia. Pięknyś rycerstwem domow wielkich / ślawa y ſzcze-
ściem wojennym ozdobionych. Pięknyś z mądrego y ſta-
rego wodzá / ktory Krolowi Pánu ſwemu wielkie zwycie-
ſtwá zwykł przynosić / y teraz świeżo z Multan przymoſt.
A nawietśa pięknośc twoia z nabożeńſtwá Kátholickieo /
iż w tobie ſłużba Boża nie wſtaie / y prześwietych wżywanie
Śákrámentow. A naozdoobnieyśa ieſt ſlicznośc twoia
ſpráwiedliwośc / zá ktoraś ſie wziáł y ktora z toba idzie.
Pięknyś miłościa ſłużby Bożey / o ktorey ſie wykorzenienie
gniewaś. Ślicznyś miłościa ku oyczynie y bráćciey ſwey /
ná ktorey wtrzywdzenie y zelżenie pátrzyć niechceś. Pie-
knyś iáto págorki gáiowe y ogrody przy rzekách ktoremi ſie
polewáia.] **Błogoſław ci Bog.** Rozszerzay mieyſce ta-
borow twoich / y rościagay płoćná y ſtory namiotow two-
ich / dlugie czyn powrozki / y pobúay głebiey gwoździ two-
ich / bo y w prawo y w lewo ſie roſpuściś y w puſtych mia-
ſtách mieſkćć bedzieś. Nie boy ſie / nie záwſtydziś ſie ani
poháñbiś. Opánnie cię ten co cię ſtworzył / ktorego Pá-
nem woyskow zowia / odkupiciel twoy / Bog wśytkiey zie-
mie. Ten cię w obronie ſwoiey Páñſkiey ma / ten cię po ſmu-
tku pocieſzy / iáto mowi: Ná czáś krotki opuścilem cię / iż
zamki zdrádliwie bez odpowiedzi lákomy y nieſpráwiedli-
wy nieprzyiaćiel pobráł / y ták wiele niewinney krwi rozláł:
ale w miłoſterdźiu moim do kupy cię zbiorę y vmocnie. Co
day Boże / Amen.

A drugim ieſzcze ſłowem błogoſłáwch wam mowiac:
Nie máś báłwanow w obozie tym / nie widáć tam báłwo-
chwálſtwá; ale Pan Bog iego / y trábá zwycieſtwá krolowa
ſkiego w nim ieſt.] Z láſki Bożey wśytko woysko iednego y
práwego Boga Kátholikow chwali y iemu ſłuży. Jeſli co
ieſt trochá heretykow / tybyście rádzi P. Bogu pozylkali /
nauta.

nãuka sie ich y zarãza bzydzicie / ale iãko sãsiãdami nie gãrã
dzicie / a o ich nãwrocenie nãwyzszego Boga prosiãcie / mo-
dlac sie / aby towarzystwo ich ktorego vsãmie mozeãcie / skody
wam nã lãsce Bostkiewie nie czynilo / y gniewu iego nã was
nie przywodzilo / a one rãczey do iednoãci wiary s. wpiã-
rowãlo. A gdy tãti vmysl maãcie / a miłosãcia grzechy cudze
pokrywãcie ; odpusãci wam P. Bog / y trãbe zwyciestwã
Krolewskiego vstysycie / gdy wolãc z rãdoãcia beda : Wy-
grãna / wygrãna / tyl podãcie nieprzyiãciel y vãietã ; P. Bog
go zãstrãstly zle sumnienie potepilo / a Krolewska sprãwie-
dliwoãc gore wzietã / iã go P. Bog osãdзил / y nieprzyiãciele
iego tãtim wyrokãtem potepil. y bedzie glos rãdoãci y wybã-
wienia w namiotãch ludzi sprãwiedliwych / iãko Psalm
mowi ; a bolesãc y vãietãnie y zgubã w namiotãch ludzi nie-
zbožnych / ktorzy nã cudze sie tãrgãia / y dãrmo y bez przycz-
ny krew ludzka rozlewãia / y pokoj ludziom potrzebny od-
gãniaia. Prosimy teŝ pokornie P. Boga nãszego / aby tych
ŝolnierzow / ktorzy wielkie skody y lupiestwã poddãnym y
ziemi tey w ciãgnieniu uczynili / nieszczesciem woiennym
nie karãl / a nã pospolita nas vsytkich potrzebe y sprãwie-
dliwoãc / a nie nã ich grzechy patrzył. A odpuszczãmy im
przed P. Bogiem / woiennym przypadkom / bez ktorych byã
nie moŝe / y grzechom nãszym te karãnia Bostkie przyczytã-
iac / a pod miłosãterna sie reke iego podãiac / aby z nãmi nie
wedle zloãci nãszych postãpil / ale woienna sprãwiedliwoãc
nãsze sprãwiedliwy sedzia swiãtã vsytkiego blogoãlãwil.
Co day Boŝe / Amen.

Iosue 7.

2. Paral : 19.

Trzeciã iãszcze slowo blogoãlãwienia wãmi dãiemy :
Owo lud iãko lwicã powstãnie / y iãko lew sie podmieãie /
nie leŝe / aŝ to co vchwycil poŝrze.] Da wãmi Pan Bog
lwie serce nã nieprzyiãcioly wãfe / y gniewem lwice ktora
sie o dŝieciã rozãdla / nãpelni mysl wãfe. Dŝieãcie y sy n wãf
ktoregoãcie z wielkã bolesãcia vrodzili / iest ziemiã J flant-

Num : 23.

eka. Uabylicie ie / gdy ia mocny y na on czas wsfytkiej
 Europie straszliwy / Iwan Moskiewski opánował wielkim
 rozlaniem krwi swoiey / y niezliczonemi nakłady przez trzy
 lata z Krolm wieczney slawy y wojownikiem wielkim Ste-
 phanem / wojne dosyc cieška wiedlisie / syie y zdrowia swo-
 ie na wybawienie Iflant y maietnosci tracic. Ktora zie-
 mie y pot krwi wafey gdy wam nieprzyiaciel odeymnie / a
 to dziecie wam bierze ; iako sie nie macie iako lwica do sru-
 fnego gniewu pobudzac / y takiego y tak cieškego y tak mi-
 lego rodzaju swego bronie ; iako sie na lwie serce nie zdobes
 dziecie / prosac go od P. Boga ktory sprawiedliwych bronie

A nie mniey pobudzac was ma do dobrego gniewu zel-
 zywość Niatasnieyszego y Bogu milego / y wysokimi cnotas
 mi y niewinnoscia okrafonego Krola naszego / ktoremu
 tenze nieprzyiaciel Krolestwo Szwedzkie wydarł / a zdras-
 dliwie Striy Synowca swego osukał / wiary mu y przysie-
 gi y poddanstwa nie dotrzymal. A malo na tym maiac / na
 to sie wielkie y niezwyctezone Krolestwo Polskie y W. X.
 Lit: targnal / y slawe rycerska wafse deptac chce / ktora y w
 was y w przodkach wafsyh z laski swey P. Bog podwyz-
 byl. iako lwi mocni / co wam P. Bog do reku wafsyh dal /
 umiecie dotrzymac / a wydzierac sobie nie dopuscicie / krwi
 nieprzyiaciela nie pragnac / ale pokoiu swego. Bo w tym
 od starego zakonu Chrzesciansta milosc roznemi was czy-
 ni / abyście y nieprzyiaciele milowali / a o swe czyniac / y
 krzywdy / y sromoty / y zelzywosci Krolowi Panu naszemu
 y wsfytkiej Koronie nie dopuszczaiac / mezni y w Bogu
 smializostaycie. Na co wam P. Bog laski swey niech przy-
 czynia dla swietey chwaly swoiey : niech on nauczy rece
 wafse do boiu y palce wafse do wojny. Wybaw was na-
 wyzshy Boze z upadkow y pokus / a w imie iego przestakuy-
 cie mury. Niech wezmi ramiona wafse iako luk z miedzi /
 y reka swoia niech podeymnie was. Niech sprawiedliwi
 y niewinni

Pfal: r43.

Pfal: 17.

Sap: 10.

y niewinni pobiora lupy niezbożnych / á niech pokorny lud
twoy wystawia wielkie imie twoie / Pámie / y zwyciestwa reke
twoie / ktory czyniż sad y sprawiedliwość / á z pászczeki zło-
śliwych dobre wybawiaś / Amen / Amen.

Dawšy wam blę gošlawieństwo / pušćmy ná nieprzy-
taciele przeklectwo. ktorzy ná Pána swego y ná krew swoje
reke podnoša / y miecz swoy ná niewinnego dobrodšicia
swego ostrza / y cudze wydšieráia / y krew ludzka niewinna
rozlewáia / y pokoy poſpolitey psuia / czego od Boga y iákley
pomšty godni? Ješli ſie nie vpámietáia á w złošci y twára-
došci ſercá zoštáia / á náše im modlitwy nie pomagá: pom-
šty nád nimi nie prágná / iedno pokoiu swego y poſpolite-
go košcielnego ſukáia / mowiemy to co Duch š. w pšál-
mie mowi: Šamilowal przeklectwo cudze wydšieráia / y
pokoy / ktory ludziom ieſt ták iáko chleb do žyčia potrzebny /
bez przyczyny wzrušáia / ták wiele ludži gubia / y iáko gło-
dny miedziwiedz morduiá / y šárpaia. Šamilowal žrád-
e y nieſprawiedliwość y tyrániſtvo / ktore wšytek ſwiát y cno-
tá pobożnych przeklina: niechže to przeklectwo náń pád-
nie / niech ſie w nie oblecze iáko w ſuknia / niech iáko woda
do iego wnetržnošci przemknie / y iáko oley do košci ſie iego
wtrádnie. Czárt niech ſtoi przy boku iego / gdy go ſadzić
beda / niech go potepia / á modlitwá iego niech ſie w grzech
obroci. Niech beda krotkie dni iego / á dzieci iego ſierotá
mi / y wdowa žoná iego. Niechcial blogošlawieſtwa y
pokoiu / y ludzkiey po ſobie modlitwy / niechcial ná ſwoym
preſtác / niechcial dobrej ſlawy / dobrego ſumnienia y láſki
Božey ſukáć: niechže oddalone od niego to blogošlawień-
ſtvo bedzie / á przeklectwo w ktorym ſie zátochal náń ná-
ſtapi. To go niech potka dla wšytkich / áby ieden ták wieš-
lu ludziom ſkody nie czynil / y dobrego poſpolitego nie pš-
wał. Lec z ſtrony oſob nášych / Pána Boga proſić zá nie-
przytaciele náše nie preſtáiem / áby wšyſcy do pokuty y va-
pámieš

Pšal: 108.

Kazanie wsiadane na wozyne.

pamiętania przyscy łaski Bożey wczestnikami w pokoju ko-
ścielnym sstać sie mogli. Przez zasługi y meke Pána y Bo-
gá nášego Chrystusa Jesusa / ktory z Oycem y z Duchem s.
ieden Bog zasstepow y woyská kroluie y zwycieža
ná wieki wieków. Amen.

Poty Kazaniemie / táko Duch s. ná on czas dodawal / y miłosc ku
oyczynie y Krolowi J.M. Pánu memu pobudzala. Tákie bylo nie
inaksze / y tákie sie w gotowaniu moim náduie. Oto y ci ktory go słu-
chali ludzie w Krolestwie y w Wielkim Kieństwie Litewskim przedni y
przezacni / powaga szczerosci y prawdy wysocy / podpisusa tekami swes-
mi / y swiádecstwo prawdzié daja.

S V B S C R I P T I O N E S.

Ego Benedictus Woyna Episcopus Vilnen: hanc concionem audiui, & tes-
stor ita & non aliter esse declamatum.

Petrus Episcopus Varmien: Vicecancellarius Regni Poloniae, interfui hu-
ic concioni, & ita ac non aliter habitam fuisse testificor.

Theodorus Skumin Palatinus Nouogroden: interfui huic concioni &
ita factam esse & non aliter testor.

Petrus Wiesiolowski Marsalcus Curiae M. Duc: Lit: praesens hanc concionem
audiui, eamq; ita & non aliter habitam fuisse testatū facio.

Simon Rudnicki Maior Secretarius Regni Poloniae, audiui concionem
hanc, & ita factam esse testor manu propria.

Eustachius Wolowicz Custos Ecclesiae Cathedr: Vilnen: Praepo: Trocen:
S. R. M. in M. D. Lit: Referendarius, interfui huic concioni, & non
aliter habitam fuisse testificor, manu propria.

Matthias Woyna S. R. M. per M. D. Lit. Notarius, huic concioni inter-
fui, & ita non aliter habitam fuisse testificor.

Andreas Bobolia de Piaški, huic concioni interfui, eamq; ita & non ali-
ter habitam fuisse testificor, manu propria.

Stanislaus Sieciński Praep: Pultouie. Can: Crac. S. R. M. Secret. huic cō-
cioni interfui, eamq; ita et nō aliter habitā fuisse testificor, manu ppria.

Byłoby ná to y do kiltá set swiádkow.

Zá tym Kładzie sie cień tego Kazania mego / ktorego w Wilsnie ten to
moy Pisarz slychal / á w Toruniu ie / skad mi posłane jest / rozpisowal / y
ná Niemieckie przelozywšy do Szczecina poslal. Táko sie z moim pra-
wdziwym zgodza / co w nim opuścza y przydacie / y táko te speca y po-
twarza / obaczyc sie da.

Tytul

Tytuł taſi napisał:

Kazanie X. Piotra
Skárgi, Theologá Societatis
IESU. Kázmódzicie Krolá I. M.
w Wilnie Anno 1601. die no-
na Septembris miáne.

Euangelium Luc: 17.

Gdy wchodzil Pan Iesus do miá-
ſteczká, zabiézálo mu dzieſciec tre-
dowátých. &c.

Factum est autem vertente
anno; eo tempore quo solent
Reges ad bella procedere, mi-
ſit Dauid Ioab, & feruos ſuos
cum eo, & vniuerſum Isra-
el, & vaſtauerunt filios Am-
mon, & obſederunt Rabba.
Dauid autem in Ierusalem.
2. Reg: 11.

Bogá proſbace ſpotwarzyl y ſelzył, y ná ſmiech ludziom podal, tá mié boli y kaźdego ktory Páne
ſwemu wierny jeſt, á tego tę woienną ſpráwiedliwoſć, y frogie od nieprzyaciela vkrzywdzenie
wziáć.

Do Piſárzá tego kazania.

Sluchałes znác mego w Wilnie kazania,
áleſ ie nie zylt moich, iedno ábo w goſpodsie-
ábo w Toruniu piſal, ſwoiemi nie memi ſlowy,
Duchem heretyckim nie moim. Katbolickim,
nie iako ſzczery powiádacz, ále iako fałſzywy
ſwiádek. Co w moim kazaniu bylo porzadnego
y wywodnego, toſ opuſcił ábo ponieſal: á
ſkad mogłes poćiagnać potwarz, y wczynieć iá-
kie do prawdy podobieñſtvo, toſ pilnie piſal,
przydáiac czego nie bylo. Oſlatek ſwoimeſ ná-
dem kácerſkim poſſpecił y zmasal. Czemuſ ſlow
moich nie piſal, gdyſ ſię tak predkimi piſarzem
czynil? A iuſzy o ſlowá mnieyſza krzywdá, ále
to wielka y ciężka, iſeſ wiele ná mié potwarzyl
y kłamſtwá nákládl: Ieſlić ſię kazanie moie nie
podobáło: ſamá żyćliwoſć ku Pánu y Krolowi
ſpolnemu, y ku Oyczyźnie ktorey dobrodziey-
ſtwá záżywaſ, wczczona od ciebie być miála, y
miálaſ do niey iako wierny poddány ſerce ſwoie
przyłożyć; á ná moię ſię ſlawę me tárgać. A i-
žeſ iad ten nieżyćliwoſć ſwey ná żyćliwie Kro-
lowi Pánu náſemu M. do oboych Kroleſtw po-
ſtal y wydal, y ná Niemczyne wyłozył: tu ná-
grubſzy grzech twoy v ludzi, y przed Bogiem ná
ſádzie iego ſtanal. Náznáczam w czyméſ mié
vkrzywdzil, y prawdy ktoraſ miłowác, y Bogá
prawdy ktoregoſ ſię bać miál, obráſil. Acz mó-
iá krzywdá miála, y radci ia odpuſzczam, c zego
lepszego ſtał ſukániac: Ale krzywdá Krolá tve-
go y mego, ku ktoremuſ te nieżyćliwoſć poka-
zal, gdyſ iemu błogóſławiace y żyćieſtwa od

A Oże Krol iáchác ná woynie / może y nie iá-
 chác / może. dla czego? á to dla niebezpieczeństwa z dro-
 wia swego. Ták iáko sie to przytráfiło temuś Dawido-
 wi / o czym czytamy 3. Regum 20. Tráfiło sie że Da-
 wid Krol Izáelski iáchal z woyskiem swoim ná wo-
 ynie przeciwko Philistinom / w tym iákis lotr / obzym dšlop wielki z na-
 rodu Akáfá z wielka kopija przebil sie przez woysko Izáelskie / bje / śie-
 sze / morduje / áz przyszedł ku Krolowi chce go zabić: obaczywszy to ies-
 cze ryecz z żołnierzow Dawidowych / spoczyl zá wielkim niebezpieczeń-
 swem swoim / zástáwil zdrowie Krolá pána swego / y potom go zabil. Zá
 tym iurauerunt filij Israel dicentes ad David: Iam non egredieris nobi-
 scum ab hoc tempore in bellum, vt extinguatur lucerna Israel. A ták
 dla niebezpieczeństwa zdrowia swoiiego Krol ná woynie nie moze iáchác.

B Može Krol iáchác ná woynie / može / može. á to dla czego? dla wiet-
 sego dodania serca ryeczstwu swoiemu / áby tym śmieley / tym potezney
 nieprzyaciela gromili / bili / śiekli / y zwyciestwo otrzymáli. K każdy to
 ma z przyrodenia / że woli cały dzień bić sie przy bytności Krolá pána swo-
 iego / nišli przez niego godzinie: á ták dla dodania serca / y smálosti ták
 se y vprzemye chce ryeczstwu swoiemu Krol moze iáchác ná woynie.

C Jedze tedy Natáśnieyszy N. Krolu / iedze o zacne
 ryeczstwo polskie / iedzie / ále z blogostáwienstwem ká-
 plánskim. Bede wam tedy blogostáwil iákóm wam
 dziś tydzień obiecal / á wielkie wam rzeczy bede poda-
 wal / á wietse nišli my káplani od was mamy. Ny
 wam blogostáwiny / zá ktorym blogostáwienstwem
 nášym zwyciestwo otrzymacie nád nieprzyacioly swo-
 imi: á wy co nam dawacie? dawacie nam iesć: Bog
 wam záplác. Káplanowi rzeczono / 4. Moyš: 22. Cui
 benedixeris, sit benedictus: cui verò maledixeris, erit
 maledictus. To tedy blogostáwienstwo weźmieni z o-
 nego Báláámá chociaż zlego á niepobożnego káplaná.
 Wo y zly káplán / dla wrzedu swego / moze blogostáwicy
 Sátráméntá poświęć / ále nie o tym teraz rzecz.

D Czytamy 4. Moyš: 22. gdy lud Izáelski pościadal kráiny Cháná-
 neyskie y Ammoreyskie / wedlug slow Bozych Abrahámowy Patriáršeś.
 obiecáných. Pobawšy wiele Krolow przyćagneli do gránic Moáb-
 skich. Krol Moábški Bálák poslal do Syriey po Báláámá káplaná /
 prośac go áby przyáchal do niego / á ižby blogostáwil woysku tego / á
 Izáelá

A
 Tuś pomieśal y
 pogmátwal y
 skrócił to co się
 rozsádnie ma-
 wilo.

B
 Tej przyczyny
 nie było o dodá-
 niu serca, áni
 tych slow o go-
 dzinie y dniu, ina-
 czej przyczyna po-
 tozylá.

C To twoiá rhetoriká P. Pi-
 sarszu. My nie ták do vpomínania y
 pobudek przystepuie. Co się o o-
 sierze ś. y modlitwie y prorocnie ś
 pismá seroko mowilo, toś wšytko
 opućil. Takze y to co się o krz-
 yndách koronnych y Krolá I. M. do-
 kładáło, wšytkoś minal iáko przeći-
 wney stronie žyczliwy. Nie tylom
 ia pismo to ná tym mieyscu przy-
 wiodł Num: 22. ale y me Deut. 20
 2. Par: 20. Nū: 6. Eccl: 36. A teś ia
 po Kátholicku pismo zowie, Genef:

Exod: Leuit. 16.

D
 Nie ták się ia
 szerzył z ta histo-
 riá, twoie to sto-
 wá.

Israélá żeby przeklinat. Przynieśli mu oni postowie Bálákowi złotá niemálo / on obaczywszy złotá niemálo. rad / mowil im zostanieru przez noc. Tým pytal sátánow. Miásto sátánow przysedł do niego Anyol páński / y rzekł mu: nie chodz z tymi ludzmi / áni przeklinay ludu Israélskiego / ábowiem test to lud blogostáwiony. Dal odpowiedz onym Postom Báláám / nie poyde / bo mi Pan zázakazal. Znowu Bálák z wietesz / mi wpominkámi poslal do niego. Báláám obaczywszy posty / obaczy y złotá niemálo / ktore mu Bálák poslal. Och duszá mu ná ono zloto drzála / och niestetyś / mowil / iesli z nimi nie poyde / toć to zloto v dyabla bedzie / przetoż kazal im przez noc poczekáć. rádsil sie znowu sátáná / áli sáci Anyol Páński przysedł do niego. Tóž z tymi ludzmi / á nie mow ies dno to coć ode mnie bedzie rozkazano. *Strata vero asina sua profectus est cum eis* : Wsiadłszy tedy Báláám ná ostá swego / táchal z nimi. *Bes* dac w drodze myslí sobie: Przyslano mi od Báláká złotá niemálo / stráca cie gdzie bed e ludowi Israélskiemu blogostáwil. frásnie sie on lákomcá ; áli sáci jedná rása Anyol Páński z mieczem zástapil mu drogę ktorego on nie obaczył / ále go óslicá obaczyła / á przetoż ísć nie chciála. On óslicę bñe / óslicá przecie nie chce / jedná rása óslicá Krzyknie glosm czlowieszym: czemu nie bñesz / com ci przewinila / ázam ci co ktedy vczynila / ázaz oto nie widisz Anyolá Páńskiego z mieczem stojacego ? Báláám poyrzy / obaczy Anyolá Páńskiego / zlekł sie y wpadł ná ziemię / y rzecze do niego Anyol : By byla óslicá daley posla / zabityś byl mieczem / ále iúz idz teraz á strześ ábys nic imiego nie mowil / jedno to coć ode mnie bedzie rozkazano.

E Szedł tedy Báláám z onymi postámi / ktoremu Bálák bázro rád / wyszedł Krol przeciwko káptlanowi ái ná gránice páństvá swego / á to nie dla czego jedno dla blogostáwienístvá kápláńskiego. Tým tedy ná gorze jedney siedm ostarzow zbudowáli / ná ktorych ofiáry czynili / ále to prozno bylo. *O* czym serzey 4. *Moyš*: 23. Do blogostáwienístvá przystepuie: mowil Báláám: *Quam pulchra tabernacula tua iacob, & tentoria tua Israel sunt, quasi cedri libani propè aquas.*

F To macie pierwszá czesć blogostáwienístvá / wyscie sa o zacne ryceřstwo Kátholické Polské tymi gálskámi cedrow Libáńskich / wyscie teraz zázwimeli táko Cedry Libáńskie / zázwimielisćie miłosćia wiáry Kátholické / zázwimielisćie w dzielność / w meřtwo / w sławie.

G Ktora nácia bázrzej w meřtwo zázwimela nád was: Doznála tego Mostvá / doznála tego Niemcy / doználi Múltani ták roľ / dozna slićnie kwitnacego meřtwá wářego y ten nieprzyaci / przeciwko ktoremu teraz jedzicie. Jedzicie tedy w imie Páńskie jedzicie / tego tyráná gromáćie z blogostáwienístvá kápláńskiego.

To twoie plotki, nie moie słowa.

E Zesłoc ná pámięć oko pier wsey czesći blogostáwienístvá.

To twoie plotki pánie Pisarsu.

G Nie wspominaćem ná áni Mostkwy, áni Niemcow w tym kazaniu.

Wtora

zanu.

H Wtóra część błogosławieństwa ab Idololo: *Mowi Balaam: Non est inuentum Idolum in domo Iacob, neq, Simulacrum in Israel. Q tu sie ius boie / ius mi sie cemus serce trwoży. Com przedtym o zaśkwinnieniu mestwa wászego z wielka radoscia powiadał / to teraz z wielka žaloscia ledwie wymawiać moge / w spomniawszy sobie ná to słowo Idolum, serce mi ciężniecie / iest tam wielkie Idolum w woyscie wászym. Bote sie / lekam sie / by dla tego sprosniego bálwaná (czego Boze vchowy) nie swáńkowałó woysko násze. Coś to zá Idolum, co. Idolum heretycy sa / heretycy w woyscie nászym / z Litwy sa y z Polski / ách niestó tyś bote sie by dla tych bálwanow / nie potkáło co rycerstwa nászego.*

I *Medam wam ráde / á zdami sie że zdrowa / bo mi cemus serce trzezwicie / á to ták: między námi sa heretycy / nieprzyiaciele tes násy heretycy / pusćić dyabla ná dyabla / niech sie tluca by sie poróćć chćieli / á kiedy sie podusza / wy ostáráć dodawacie. A ták w imie Páńskie redzicie / á te krew heretycka méjme gromicie / á onych sie nie boycie. Bo mánárat Boski iest 5. Moyś: 20. Vos hodie contra inimicos vestros pugnam committitis, non pertimescat cor vestrum, nolite metuere, nolite cedere, nec formidetis eos. Cumq, tradiderit Dominus Deus tuus illos in manum vestram, percutietis omne genus masculinum (boć heretycy) in ore glady absq, mulieribus & infantibus, & ceteris que in ciuitate sunt.*

ryki co iedno iest męczyzny nieczem posábniacicie, okrom niewiaśy i dzieci, y byla które w miéście iest: y zlaćzył ten potwarcá wierśe daleko stojace od siebie, s czwartym trzynasty o wżięciu miaślá nieprzyacielskiego. Czegom ia nie czynil, ná vpominiániu tylo kapláńskim do żołniersow przesłáiac. Twoie to pátanie metlářstwo, y przesłákanie, y zdrady.

K *Tertia pars benedictionis: O quam pulchra tabernacula tua Iacob & tentoria tua Israel, Israel est velut Leo, & quasi Leona á pueris suis quam nemo suscitare audebit* **K** *Tákci sie tym potwarcá sa piekne woyská rycerstwa Polskiego Kátholickiego: O iakóbych ta Tráśles Pánie rád widziáł woyská Polskie / gózie bedzie w kúpie zgrohádzone / ná to niech ósá Písarsu.*

I *Tego nie bylo. To szczyr falsy y kłamstwo, ná obydł mnie vbogiego Kšędzá. Iakic mi stáremu śláństwu przyczyta ten falszyni świádek? Wiele heretykow kazania tego slucháło, á żaden sie z njákim okolo tego śemránieniem nie ozwał. Ślusnieby ná mi sie žalowáć, y przed Kroleem sie I. M. opowiedáć y sobozu wychodzić, á żołnierswo wypowiedzieć mogli. Lecz tego żaden y namniejszy z nich nie vczynil, y onó śem y teraz z ochotą y zgodą z Kátholikami w obosie y ná woynie tey przemeśkniwáia, y wierność Pánu swemu y miłość ku Oyczyźnie oddáia. Odpusćć Boze potwarcom nászym. Śłodkie mi ich kłamania ná mi. Bo mi sie v ciebie Boga mego zapláca. Támiś iakó heretyk zfałšował przywodzeme písmá o demnie Deut: 20. 7. 3. 4. gdsie kaplánom roszkázia, aby przy bitwie żołnierze vpominali do wielkiego sercá y męślá &c. A iakóbych ia do tego co iest ná miersu trzećim y czwartym przydał ono písmó ktore iest ná miersu trzynastym y czterastym, mowiac: Wsytkie heretyki co iedno iest męczyzny nieczem posábniacicie, okrom niewiaśy i dzieci, y byla które w miéście iest: y zlaćzył ten potwarcá wierśe daleko stojace od siebie, s czwartym trzynasty o wżięciu miaślá nieprzyacielskiego. Czegom ia nie czynil, ná vpominiániu tylo kapláńskim do żołniersow przesłáiac. Twoie to pátanie metlářstwo, y przesłákanie, y zdrady.*

K *Tákci sie tym potwarcá sa piekne woyská rycerstwa Polskiego Kátholickiego: O iakóbych ta Tráśles Pánie rád widziáł woyská Polskie / gózie bedzie w kúpie zgrohádzone / ná to niech ósá Písarsu.*

niech o ſobliwych z Koptami i takobych rad widział namoty polskie / zda mi ſie i takobych Anioły Boże widział / radbym te widział / rad / rad / ale mi ſtarość nie dopuści.

To fałsz, nie było to.

L Mowi dalej Báláám : Iſráel i takoby Lew á i takó Lwica od dſtas tek ſwoich zé. Wycie ſa tá lwica o zacne á ſláchetne rycerſtwo Kátho-
 lickie polskie : Dziecie tey lwice i eſcié ziemiá Iſlantcka. Wáſzy dſiádo-
 wie / wáſzy oycowie / ſtryjowie / wnionie / wáſzy brácia / Erwia ſwoia to
 dziecie wrodziłi. Dwánaſcie lat wſytkie polá Iſlantckie oblewáły ſie
 ſláchetna Kátholicka Erwia Polſka / pámietam ta to / wy tego nie pá-
 mietacie / ſtáry ta / wycie mlodzi. To tedy dziecie z ſláchetney Kátholi-
 ckiey Erwie wáſzey bedac wrodzone / teraz ách nieſteryſz od ſrogiego ty-
 ránná zewſad Erwia oblanc i eſt / wola do was Iſlantcka ziemá / dziecie
 namilſe wáſze / mowiac doſyc záloſnie : O ſláchetni rodziciele moi / zacne
 rycerſtwo Kátholickie Polſkie. Oto ta dziecie wáſze zewſad zrámoné /
 od ſrogiego tyránná wéiſtione / oto do was rece ſwe wyciagam i takó do
 namilſzych oycow y rodzicielow moich / ſintluycie ſie nád dziecina ſwoia /
 wáſſáméi ta krew / bom ze Erwie wáſzey i eſt wrodzone : nie zátulaycie w
 ſiú wáſſych ná záloſne wolanie moie / weyrzyciez oczymá ſwoimá okru-
 cieñſtwo y nielutoſć ſrogiego á niewéconego tyránná / podayciez mi
 rece á wybawcie z tyráñſtwá okrutniká ſrogiego / podnieſiecie ſiáble ſwe
 przeciwko ſrogiemu á niewinney Erwi moiey nieſystemu okrutnikowi /
 wycie moá obroná / wycie moi wybawiciele / wycie ſa oycowie y ro-
 dziciele moi / z wáſſeyeméi ta Erwie i eſt wrodzone / poyrzycie ná ſrogie o-
 krucieñſtwo tyráñſkie / i takó koſcioly Kátholickie gdzie náſwieteſſa oſiá-
 rá zbawicieleá náſzego ſpráwowána bylá / on ſproſánowál / konie / psy / ſwia-
 nie y inne bydlo ná zelywoſć religiey Kátholickiey w nich záwieráiac /
 káplany poboine Kátholickie y zakonniki pomordowál / potopil y ſro-
 gini mekámí pozábiál / miáſtá / zamki / wſi popuſtoſyl / lud poſpol-
 ty ſieze / mordue nikomu nie ſolgúac / wſeteczéñſtwá nád cnotliwéni
 pániámí y pánienkámí wſywa / co y wſtyd powiádać / inſzi wſytkie
 miáſtá / zamki / wſi / polá / rzeki / Erwia dziecieciá wáſzego ſa oblanc / prze-
 toz ſintluycie ſie / broñcie / á tego tyránná wſtromicie. zé.

M Toé i eſt láment y záloſne nárzekánie dziecieciá wáſzego ziemie Iſlantz
 ckiey / ktore gdy ſyſſyć / i takó ſie go nie macie wſłowác / i takó ſie nád
 Twoiá to Rhe-
 torika.
 nim nie macie ſmilowác / i takó ſie go nie macie rátowác / o kámienneby to
 ſerce bylo á nie oycowſkie / ktoregoby ták záloſny á rzewny plácz dziecieci
 ciá tego y láment / do rátnku nie poruſſyl.

N A przetoz proſe dla Péná Bogá / iedzić / dziecieciá ſwego ze Erwie
 wáſzey národzonego broñcie y ránuć : krewá wáſá i eſt / dziecie wáſze
 i eſt / ktore todzac oycowie wáſſy mili / krew ſwoie obſcie ſtomicimí po
 polách

polách / Jlantekich przelewáli / nte lekaycie sie fortelney strzelby tego / bo macie wiare spráwiedliwa nie trwożcie / zamkow murowánych mocno do sádzonych / wšytko to z nowu w wášyich rekách bedzie / tedno mešnie / smiele á wiernie sobie poczynaycie / á rátnek zálosnie názeleciacemu dštieciéiu dšycie. Tediéie tedy w imie páńskie / niech wam P. Bog błogostáwi / niech obzoná tego z wámi bedzie.

O Nieprzyiacielá tego smiele gromcie / krwie niecnotliwey tego przelewác nie zályúcie / boé teš tárn wášá nie raz test. od tego okrutniká niewin nie przelana / nie leéce proše sobie wašcie.

P Błogostáwienieštwá tego / nie taé wam tylko : błogostáwie / nie taé. Ktoš wam błogostáwi : błogostáwi wam ná te woyny nášwietšy Oáiec Papiš / á to tu test Legat iego / Który tu dla tego do Krolá J. M. z tym błogostáwienieštwem od Oycá s. Papišá przyiáchal. Błogostáwia wam wšyšcy Biskupi : Błogostáwi wam Je. M. X. Biskup Wileńški przez nie / wiem pewnie że mi zá to nie nálate tešce mi podšlekuie. Błogostáwia wam wšyšcy P. Práclá / Zánonicy / á Krotko mowiac wšytko á wšytko duchowiešstwo Kátholickiey Korony Polškiey / wšyšcy á wšyšcy błogostáwia náštáte. ia teš niegodny káplán od wšytkich pieczernie y potwierdzam teraz niniešym błogostáwienieštwem idy błogostáwienieštwu. Słyšelišcie tu iúš błogostáwienieštwo / Ktore od šámeho Boga wšytkum káplánom test roškazáno / áby ludowi iego błogostáwili : á došyé ná tym ? nie došyé. Bo powiedziawšy : Cui benedixeris sit benedictus, cui veró maledixeris erit maledictus. Trzeba tedy dáley postápic / á ná tego niecnote trzeba klatwe wydáé y onego przešláncé.

Q Ten niecnotá / przešw. Ktoremu o zacne rycerstwo Polškie tedšcie / ná pzd test heretyk / test czlowiek blišniacy Boga / przešláduacy Košciól Kátholicki / vłáznie sie to heretyctwo nietylo z wiary / ále y z postepkow iego. Nie boycieš sie go / boé niecnotliwie wierzy / ále mešnie sobie poczynaycie krew iego niecnotliwa rozlewáiac. Ten niecnotá test tyrán / okrutnik / czlowiek niemilostíerny y nieukrocony / w rozlewániu krowie Kátholickiey bázo sie Kocháciacy / nážaden štan / nážadná ošobe baczenia ntemá iacy / námešniešwego. rycerzá morduie / dšiatki niewinne šiecze / zábjá / nábošne káplány Kátholickie y zakonniški okrutnemi mešami trapi / rešce Którymi nášwietšy Šákráment pošwiáclá / (šcy niešteryš) šprošnie obéina / potym idy topi / pali y ná rozmáite meš wydáwa : Nie wytupi sie v niego nabogášy šláchtyc / nie wypláče sie v niego nayubošyšy czlowiek / nie wyproši sie v niego nábošny y nápošorniešy káplán / wšytkie á wšytkie morduie / niškomu nie przepušeza / á šwoie heretyctwo tyránškie gorzey náš okrutni Báršáwowie pošáznie.

R Ten niecnotá test niešpráwiedliwy / ážáž to špráwiedliwošć / wšiac Ktolowi

O Tego nie bylo á-
bych. ia krew ro-
šlewác rádšil, y
do teš pobudžá.
Bo to: nie mego
káplánškiego šla-
nu šlowá, ále
bromiešie meš-
nie. y z wielkim
šercem nie przy-
iáciela od košcio-
łow Božyich y oy-
czyzny odganiá-
tom rádšil y rá-
dž.

Q Tego šlowá nie-
cnotá nie všywa-
lem, anim miá-
nowal nikogoš ?
anim tego mo-
niš, krew iego
niecnotliwa ro-
šlewáycie. Tvo-
ie to klamštwo
P. Pišarsu. Teras
šlowá tego všy-
wám á šlušnie :
Tvoia to P. Pi-
šarsu niecnotá.

Krolowi Je^o M. oyczyste Krolestwo: ázas to ſpráwiedliwa/ná Páná ſwoj
tego / ná pomázánká Božego podnieſć niecnotliwa teke ſwoje: ázas to
ſpráwiedliwa Koronne pániſtwa poſtádác / biorac / palac / puſtoſiac y ono
trzymájac / *nullo iure, tantum mera iniuſtitia & latrocinio.*

S Ten niecnotá ieſt lákomcá nienáſycony / ábowiem nie preſtawa ná
tym co miał oyczyny ſwojey / ále ieſzcze Krolestwo oyczyste Krolá J. M.
wziat. Ná Kroleſtwie Szwedſkim preſtáſe / nie: ieſzcze mu ſie Iſlant
chciálo / wziat nienáſycony lákomcá ziemie Iſlanteká zdráda / y ná tymby
nie preſtál go by mu ſie nie opárto.

T Ten niecnotá ieſt niecnotliwy y wſeteczny czlowieć / ábowiem ná
żaden ſtan baczenia nie ma / ták ſláhcianká y nauboſſá Dſiewecká przed
tym niecnotá ſie nie wyſiedzi / áby tey enoty náruſzyć nie miał / co y wſtyd
nie dopuſci wſpomínac / á teſ tego z ſpráwami ſwemi nie godzien áby w
ſpomínány być miał.

dział, áni wiemy teras, ánim tego mowil. Twoiá to niecnotá Pánie Piſarzu,

V Niechayſe tedy ten niecnotá przeklety bedzie we wſytkich ſpráwách
y poſtepkách ſwoich przeklety / w domu przeklety / ná polu przeklety / w
woyſcze przeklety / iedzac przeklety / chodzác / ſtoſac / ſpiac / y we wſytkich
ſpráwách przeklety / przeklety zóná tego / boday od miáſtá do miáſtá / ode
wſi do wſi / od domu do domu chodzila żebzac chlebá / przeklety ſa dżicie
tego / boday ode wſi do wſi / od domu do domu żebzac chlebá chodzily.
Przekleci ſa tego poddáni / boday mieczem wyſcináni byli / á krew ich
żeby pſi leptáli. przeklety miáſtá tego / zamki / wſi / polá / láki / láſy / rzeki
y wſytkie oſiádłoſci tego. przeklety zbrojá y broń tego / wſytkie przeklece
twá boday ſie ná głowe tego obálily / á pámiatká tego żeby wyforzenio
na byla. Mowcieſz zá mna wſyſcy / Amen / Amen. Wá głoſemże mo
wicie / Amen / Amen.

T O dſieweckách
y poſromoceniu
ich od nieprzyja
ciela ánim wie-

V Nie ták to prze
klectwo bylo. Sá
megom tylo Pſal
mu 108. ná nie
výl. Cſego nie
žaluje. Twoiá
to Pánie Piſarzu
niecnotá przydá
wac cſego nie
bylo.

Do wykładacza y glosatora.

Kazania mego, Dánielá Kramerá Ministrá
w Szczécinie.

N do mnie po Niemiecku / á ia do ciebie po Pol-
sku / szukał sobie przekładacza / iákom y ia szukał.
Nigdy cię nie znał / nigdy o tobie nie slychał /
potwarzy pierwey y kłamstwa twoie do mnie dofsły / niżli o
dobrych uczynkach twoich sławá. Swárzyć sie z toba nie
bede / twemi złorzeczyństwy rad pogardzam / rad ie przed
Bogiem w niewinności przymnie y z nich sie wesele. Tro-
che tylko przypomnie iákos głupi / iákos złośliwy / iákos
kłamliwy w tym twoim przeciw mnie písaniu / ábys sie wpa-
miał / á Pánu Bogu / iesli w niewierności przymnie poku-
te twoie / wkarzał. Ná twoy to pożytek z miłości ku nieprzye-
iácielowi uczynie. Tyś mnie nigdy nie znał y moiego písma
prawdziwego nigdyś nie widział / y dla tego zlegos o mnie
y o moich obyczaiách wiedzieć nic nie mógł: A iam ciebie z
twego prawdziwego písma poznał. Naprzod / zes głupi
w tym: Predkos wwierzył co twoy Confederat napisał /
pokazales sie lekkiego y płochego sercá iáko písma mowi /
miales wždy czekać vmocnienia prawdy / á ná iednego
świádecstwo / iáko Pán Bog zázakazal / nikogo nie potepiać.

Co sie w cudzym domu dzieie / o tym sie pytas / y ná
tym báwis; á sam podobno niewiesz co sie w twoim miesza.
Mowi Pán: Idź do domu twego / á nies lozko swoie nie
cudze / ani w cudzym domu gospodarstwa zczynay. Co
tobie do mnie y do kazania mego? Co tobie do Wilná y
Korony Polskiej?

Náuczasz me stárego / y inż przez lat wiele ná tym rze-
mieśle zstárzálego / kázac. A to co zá rozum twoy? Utery-
chlos mi sie Preceptorem ożwał.

Wszystko Królestwo Polskie y W. X. Litewskie y Krosła Pána nášego głupim czynisz / ktorzy nie do tego czasu słuchaia / y ná wielkich Seymach / nietylko ná dworze Kroslewskim : iákoby tak złego y głupiego / y w słowach nieostrożnego Kaznodzieie mieli. A to co za rozum twoy ?

Głupia bázro masz Dialektike / gdy mówisz : Skargá słow Balaámowych vżywa y one chwali / y dla tego iest Balaámem. Madry Argument / y taki : Morysz y Josue błogosławienstwo Balaámowe chwali / y Jan s. słowa Kaiphasowe za Proroctie ma : y dla tego Morysz y Josue iest Balaámem / y Jan Ewangelista Kaiphasem : Piękne wywody.

A to nie madre słowo : Nie mógł / práwi / ná woynie inšego błogosławienstwa w piśmie náleść. Przywodzi ia y inne / ále nád to do wojennego błogosławienstwa / ktoroby lepiey y grzeczniey służyło : niech ten Minister naydzie. Z konwie špetney dobrego winá prágnacemu pić nie każe. A nie widzi ślepy / iż słowa Boże były / ktorymi Balaám błogosławił woystko wierne musiał. A czego heretycka pedliwość nie zaštoni ?

A w tym rozumie nie wiele gdy twierdziš / iż ná ludzcie złe klatwy puszczáć sie nie godzi. Máloli takich klatew w piśmie y ná zlesyny od oycow / y ná grzeszniki. Wiech weyźrzy w Biblia. A kościol iáko grzechy karze : iáko Páwel s. dyablu kázirodce oddáie : Czynia sie w piśmie bieglymi / á ono heretycka ciemność oczy im zámyka.

A to nie poszło ná rozumnego mówić / áby żołnierze pobudzác sie do meštwá ná woynie spráwiedliwey nie mieli. Gdyž w piśmie s. to sie nádnie nie ná iednym mieyscu. Deuter : 20. 2. Paralip : 20. 1. Machab : 3. 2. Machab : 15. Inne głupstwa tego opuszczáia sie / złošci sie bázšiey dšiwuie / z ktorými sie w tym pišaniu sam popisuię.

Iáko mu tego miłość Chrzešciańska dopušciła / iż ná

stawie niewinnego nastąpił / y swę z pisanía sukáiac / cudza bliźniego swęgo zmazał / y w błoto potwarzy wzrzućil? Izali nie godziło sie pierwey spytać / y pilność o prawdzie uczynić / á niżli tak do ludzi wdawać tego / ktory mu zlego nic nigdy nie uczynil. Gdyż tu o żaden w náuce y w religiey spor nie sło? Kto mu to polecał / aby moie słowa pod prasę dawał y po świećie roznošil? o ktorych pewności żadney nie miał / y mnie o nie / y o rozumienie / y o publikowanie ich pytać miał. Kto go do tey posługi wzył? złość samá y gniew heretycki.

Żakazał Pan Bog aby głuchemu / ktory nie słyſzy y nie rozumie / niſt nie zlorzeczył. Ja o niczym niewiem / teżytá tego nie rozumiem / á on słowa moie rozpisuie / y mnie iáko głuchemu zlorzeczy / y potwarzy ná niewinnęgo rozszerza y roznoši.

Ktora cnota y spráwiedliwość tego dopuſzcza / aby kto bronil błogoſławieństwa y z niego sie násmiewał / Krolowi spráwiedliwemu / y wojnie ſwietej y spráwiedliwey ná obronę y poniewolnie podniešionej? Izali ten łupieſtwa y tyranſtwa y rozbojow y rebelliey nie chwali? Izali iáwney nieſpráwiedliwości nie milnie? izali niewinnych nie potępia? złości pełne ſerce tákie. Jeſze śmiał tego nieprzyiáciela / potentissimum principem nazwać y z Krolęm go Pánem náſym / wydzieráczá z spráwiedliwym / poddane go z Pánem / rebellego z wrzedem porządny / krzywopryſieſzce z Krolęm swoim / rownáć?

Ono piękne ſłowo zład wyſło? Niewiem / práwi / co ieſt Stárga / ále wiem iż Jezuitá / to ieſt / iáko sam wykláda / wſytkich złości pelen. Z wielkiey to miłości ku bliźniemu mowi. Niewie com ieſt / á wſytkimi grzechámi máże mnie / y vplecione kłamſtvo mowi.

Nákoniec nie doſyć máiac ná zelżywoſci moiej / ná wſytki ſie Jezuity tárga / iáko wilk ná jedney owcy nie przeſtaie /

staie / iáto tyran dom wszytek y dzieci y powinne y szatki
wygubić wszytki chce. Takich potwarzy y zlorzeczenia ná
wszytek zakon moy y swieta niewinna bracia moie nákladl
y od innych heretykow przyaciol nászych / kłamstw názbie
ral / iz sie wydzivic złości tego nie moge. Po Niemiecku
mu ná to odpisa. Podziękowałibych byl / byś sie byl ná
demna iednym pastwil áles widze tu slugom Bozym gnies
wu nienásyconego / áles tu strozom prawdy nieublagany /
á kto cie zleczy á ięzyk twoy zamknie? Boze zamkni usta
mowiacych nieprawości.

A o kłamstwach twoich co mowic? Nazwales kazanie
moie strásliwie y krwie prágnace. Nie tak jest iáto widzisz.
Te przymowke czyni ná te ktorzy páństvá cudze náiezdzá
iac / krew niewinna leia. Krol Pan náš od krzywdy sie bro
ni / pokoiu przez woynie przymusona szuka. Ny ktorzy zań
Páná Boga prosimy / o pokoy prosim / nie o rozlanie krwie.

Znáczniesz bázro prawdy chybil / gdys powiedzial / iá
kobych ia ná tym kazaniu / to glowne pytanie odpráwo
wal / iz sie wiára heretykom dotrzymawac nie ma. O czym
y slowa iednego w kazaniu tym nie bylo.

A to wielka nieprawda / iáto bych ia Krolowi Je^o. M.
heretyki zabýjac rádzil y krew ich wylewac. Nie dopusci
mi tego y stan moy káplánski.

A to ieszcze wietsha iz mowis o Jezuitách / iáto by oni
tego náuczali / iz heretyki vi & dolo, to jest / moca y zdráda
zabítano y wykórzeniano. To szery fals. Gdyz my pismo
swiete mamy / slowo Boze mamy / prawde mamy / práwá
swiete mamy / milosc tu bližnim z láski Božey mamy. Tym
heretyki ábo ráczey herezye gubim / tyle ich tysiecy y bez licze
by z pomoca Boža náwracaiac y oczy ich otwarzaiac. y
was dali Bog tak zwointem / nie moca áni zdráda / ále pra
wda / pismem swietym / práwy swietymi y dobrymi uczyn
kami y cierpliwoscia násza / choć teraz krew Kátholicka roz

Ślewaćie gdsie możecie / y rozmaite vtrapienia niewinnymi
zadaciecie: ale przydzie czas pokuty waszey / abo dsieci wa-
sych.

Z tego sie nie wstydzimowić y pisać: iż Jezuitowie wse-
dsie sedicie / to iest / odstepstwo od vrszedow Bostich rādza
y zaczyńcia y do woien pobudzacia. Ministrówski to wasz
od Lutrā y Zwinglā zaczyty obyczay a nie nasz. Nysiny
tak iako Luther y vcznie ieg poddanych / na pāny nigdy nie
poburzali. Zaden z nas na woynie / iako Zwingiel wodz na
Kātholiki nie zabit. Zaden nas sprāwiedliwy vrsad oto
nie obwinil / okrom sāmych heretykow / ktorych natury przy-
wiley iest / sedicia. Bo omi iako Chore / Datan y Abiron /
ktore pismo sediciosos zowie / od Moysesā / to iest od po-
rzadnego y nawyższego kápłana Piotra Rzymstkiego odstā-
pili / y zātym y krolewskie y vrsedowe poslušēstwa zrzuci-
li / y na pāny swoje reke podnieśli. Tak vczynilz waszey na-
uki iako doby vczēn wasz / ten o ktorym rzecz iest / krolewa-
skim y Bostkim vrsedem nietylo pogardzil / ale na Pānā swe-
go y na krew swoje poddane iego poburzył / y reke swoje y
miecz swoy nań podniośl. Tego zaden Kātholik nie vczy-
nił. Bo takich zbrodniow ani Jezuitowie / ani kōściol Kā-
tholicki nie nāuczā. Bo my wšyscy w poslušēstwie sie ro-
dzim y w nim vmieramy / y Pāny swe y nagorse czic vmie-
my / a zwłasczā Polski narod ktory nigdy na Pāny swe y
Krole reki nie podniośl.

Z tu prawdy nie mie masz / gdy mowi na Krolā Pānā na-
šego / iakoby heretykom przywileie od Sigmuntā Augusta
na wolnośc religiey dane / lamāc miał. To nie iest tak. Bo
sprāwiedliwy y mady bedac Krol Pan nasz / praw nikomu
nie psuie / y nikogo do wiāry moca nie przyāsta / y pokāzāc
tego nigdy na Krolā J. M. nie moga / ani w Polscze / ani
w Szweciey. W cierpliwōści znośi co sie znieśc rostop-
nie moze. Ale gdy Kātholikom kōścioly ich moca wydāte /
y docho-

y dochody kościelne wracać także; prawa heretykom na wolność wiary nie łamie / ale cudze y rozboyna mocą złupione / tym czyie było sprawiedliwie przysadza. Bo nigdy na to żadnego prawa nie mieli / y pokazać go na sadach Seymowych y innych nie mogli. Cudze łupić y wydzierać: nie mają na to prawa / ani przywileju. Sámí te sobie gdzie mogą heretycy czynią / froga y hatánka niesprawiedliwością / stározyne y Kátholické kościoły / y dochody ich bezbożnie łupiac y wydzierając.

A ná koniec sprosím y Boga sie nie boiacym / y ludzi sie nie wstydzacym tezytiem mowi / gdy te Látínskie słowa między Niemczyzna kładzie: Si Iesuitam dixeris, omnia vitia dixeris. Mianowawszy / prawi / Jesuite / wszytkies złości ábo niecnoty mianował. Deo gratias. Sit nomen Domini benedictum. Do Boga oczy / rece / y serce podnosimy. On widzi y sází / y wszytek świat na nas pátrzy / y posługi iákicy tákicy nászey vzywa. Odpusć Pánie potwarzáiacym y zlorzeczacym nam bez przyczyny. Amen.

Capitulum gr - - 2.

